

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski

w sprawie R. W.

oskarżonego z art. 212 § 2 k.k.,

po rozpoznaniu na posiedzeniu w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
w dniu 10 lutego 2021 r.,

wniosku oskarżycielki prywatnej M. K. o wyłączenie sędziego Sądu Okręgowego w
P. A. G., od orzekania w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w P., sygn.
akt IV Ka (...)

**na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 4 k.p.k. w zw. z
art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym
(tj. Dz.U. 2019, poz. 825 ze zm.) przekazuje wniosek do
rozpoznania Sądowi Okręgowemu w P..**

UZASADNIENIE

Oskarżycielka prywatna M. K. wniosła na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. o wyłączenie sędziego Sądu Okręgowego w P. A. G., od orzekania w sprawie toczącej się przed tym Sądem, sygn. akt IV Ka (...). W uzasadnieniu wniosku oskarżycielka prywatna wskazała, że jest żoną posła, będącego w opozycji do partii rządzącej i kwestionującego reformę wymiaru sprawiedliwości. Sędzia A. G. została natomiast wybrana przez KRS wyłonioną po kwestionowanych zmianach prawa i wkrótce została Zastępcą Rzecznika Dyscyplinarce przy Sądzie Okręgowym w P., pomimo – jak donoszą media – krótkiego stażu w Sądzie Okręgowym i uzyskaniu najmniejszej liczby głosów poparcia wśród sędziów. Zdaniem wnioskodawczyni, wskazane okoliczności w ocenie przeciętnego, rozsądnie rozumującego

obserwatora mogą wzbudzić poważne i uzasadnione wątpliwości, co do bezstronności sędziego wyznaczonego w tej sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. 2019, poz. 825 ze zm., dalej: u.SN) do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Sąd rozpoznający sprawę przekazuje niezwłocznie wniosek Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych celem nadania mu dalszego biegu na zasadach określonych w odrębnych przepisach. Przekazanie wniosku Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie wstrzymuje biegu toczącego się postępowania.

Przepis art. 26 § 2 u.SN ustanawia zatem właściwość funkcjonalną Sądu Najwyższego we wpadkowym (pomocniczym) postępowaniu w przedmiocie wyłączenia sędziego. Wniosek ten podlega rozpoznaniu „na zasadach określonych w odrębnych przepisach”, a więc w sprawach karnych – na zasadach określonych w k.p.k., w tym w szczególności w art. 40-42 k.p.k. Jednak wniosek taki należy do właściwości Sądu Najwyższego tylko wówczas, gdy jest oparty na wymienionych w art. 26 § 2 u.SN podstawach (1) braku niezależności sądu lub (2) braku niezawisłości sędziego.

2. Co do zasady, wyłączenie sędziego w sprawie karnej może nastąpić z mocy prawa, w przypadku zaistnienia jednej z przesłanek wymienionych w art. 40 § 1 k.p.k., lub na wniosek – zgodnie z dyspozycją art. 41 § 1 k.p.k., w przypadku zaistnienia okoliczności, która mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie. Przyjmując, że w świetle art. 26 § 2 u.SN brak niezawisłości sędziego lub brak niezależności sądu może stanowić przyczynę uzasadniającą wyłączenie sędziego, trzeba uznać, iż wniosek taki powinien zostać rozpoznany na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. Konieczne jest wobec tego ustalenie, czy brak niezawisłości sędziego lub brak niezależności sądu skutkuje powstaniem

wątpliwości co do bezstronności sędziego w konkretnej sprawie, co usprawiedliwiałoby wyłączenie tego sędziego od orzekania.

Przy czym wykładni art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 26 § 2 u.SN należy dokonywać, mając na względzie konieczność zapewnienia skutecznej ochrony prawa strony do rozpoznania konkretnej sprawy przez niezależny i bezstronny sąd, przy pełnym poszanowaniu stanowiska Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyrażonego w wyroku z 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18, A.K. i in. przeciwko Sąd Najwyższy. Wykładnia ta powinna umożliwiać kontrolę tego, czy w konkretnej sprawie nie dochodzi do naruszenia standardu niezależności i bezstronności gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

3. Wniosek o wyłączenie sędziego A. G. został oparty wyłącznie o przepis art. 41 § 1 k.p.k., co zostało powtórzone w treści uzasadnienia tego wniosku. Argumentacja wnioskodawczyni sprowadza się do twierdzenia, że skoro jest żoną posła, będącego w opozycji do partii rządzącej i kwestionującego reformę wymiaru sprawiedliwości, a sędzia A. G. została wybrana przez KRS wyłonioną po kwestionowanych zmianach prawa oraz pełni funkcję Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarce przy Sądzie Okręgowym w P., to są to okoliczności mogące wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego.

4. Wobec treści art. 26 § 2 u.SN ocena zasadności wniosku o wyłączenie sędziego A. G. nie leży w zakresie kognicji Sądu Najwyższego. Formułowane przez oskarżycielkę prywatną zarzuty, dotyczące wątpliwości co do bezstronności sędziego, wynikających z okoliczności awansu zawodowego oraz dodatkowej funkcji sędziego w odniesieniu do aktywności politycznej męża M. K. winny być rozpoznane w trybie przewidzianym w art. 41 § 1 k.p.k.

Uzasadnienie wniosku odwołuje się bowiem do okoliczności, które w świetle art. 41 § 1 k.p.k. mogą ewentualnie wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w tej sprawie. Nie są to natomiast okoliczności odnoszące się do braku niezawisłości sędziego albo braku niezależności sądu, o jakich mowa w art. 26 § 2 u.SN. Zbadanie podniesionych we wniosku zarzutów pozostaje zatem

w kognicji sądu, rozpoznającego wniosek o wyłączenie sędziego na ogólnych zasadach.

Sąd Najwyższy nie dostrzega przy tym podstaw do tego, aby argumentację przywołaną dla uzasadnienia wniosku odczytywać i interpretować w inny sposób, niż to wynika z jej literalnego brzmienia, tym bardziej, że wnioskodawczyni wykonuje zawód adwokata. Przemawia to przeciwko nadawaniu złożonemu wnioskowi treści innej niż wynika to z jego warstwy językowej. Co więcej, wnioskodawczyni wprost wskazała, że w jej ocenie podstawą wniosku jest art. 41 § 1 k.p.k., a nie art. 26 § 2 u.SN (k.741).

Doceniając wnikliwość Sądu Okręgowego oraz rozbudowaną argumentację przedstawioną w uzasadnieniu postanowienia z 5 stycznia 2021 r., mającą przekonać, że wniosek o wyłączenie powinien zostać rozpoznany na podstawie art. 26 § 2 u.SN, Sąd Najwyższy przyjął jednak, że właściwy do rozpoznania tego wniosku na ogólnych zasadach jest Sąd Okręgowy. Mając zatem na względzie treść art. 42 § 4 k.p.k. (określającego tryb wyłączenia sędziego), zgodnie z którym o wyłączeniu orzeka sąd, przed którym toczy się postępowanie, Sąd Najwyższy przekazał wniosek o wyłączenie sędziego A. G. sądowi, przed którym toczy się postępowanie.

5. Z tego względu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 4 k.p.k. w zw. z art. 26 § 2 u.SN przekazał wniosek do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w P. jako sądowi właściwemu.